

Paddentrek

Het is weer zover! De buitentemperatuur 's nachts is boven 7 graden C en er valt een mals regentje neer. De gewone padden (*Bufo bufo*) warmen op worden wakker en trekken naar het water om zich voort te planten. Tijdens de winterslaap neemt de helft van hun gewicht af door vochtverlies. De eerste paar dagen hebben ze in het water nodig om door vochtopname weer op gewicht te komen. In deze tijd heeft de huid veel plooien. Hierdoor kunnen ze naast zuurstofopname door de longen ook door hun huid meer zuurstof uit het water opnemen. Ze kunnen zo 20 minuten onder water blijven. Mannetjes gaan het eerst op pad. Komen ze onderweg een vrouwtje tegen, dan nemen ze hun kans waar en liften mee. Het vrouwtje trekt haar rug hol zodat het mannetje die kleiner is op haar rug kan klimmen. Met zijn zware onderarmen graaft hij de rug van zijn handen in de oksels van zijn geliefde en zit dan vast in het zadel. Verschijnen er meer concurrenten dan ontstaat er een kluwen. Zij gaat dan plat op de grond liggen en wacht net zo lang tot haar belagers in de gaten krijgen dat het zo niets wordt. Ook geeft zij door een 'blafje' te kennen dat ze van de avances niet gediend is. Ze verlaten haar en gaan op zoek naar een andere partner. In het water ontstaat dikwijls

ook zo'n bol. Dit kan het einde van het vrouwtje betekenen. Ze verdrinkt. Heb je een vijver en zie je zo'n bol, haal hem uit het water en leg hem op een droge plek ergens onder een struik. De mannetjes verlaten haar. Vrouwtje is voor even gered.

Sommige mensen hebben nog Middeleeuwse ideeën over de pad. Raak je ze aan dan ga je dood. Adem je te dicht bij het dier dan krijg je gif binnen en word je ziek.

De pad heeft achter ieder oog een flinke gifklier. Hiermee houdt hij vijanden op een afstand. Niet gevaarlijk voor mensen. Op zijn hoogst een onaangename geur aan je handen. Even je handen wassen. De vele andere klieren zorgen er voor dat de huid vochtig blijft.

Padden zijn echte nachtdieren. Overdag graven ze zich in. Dit kan wel tot 30 cm diep zijn. Je vindt padden daarom niet zoveel op kleigrond, maar het meest in de omgeving van bossen en op zandgronden. Padden kunnen heel goed zien. Ze zitten graag onder een lantaarn. Daar komen veel insecten op af. Op campings zie je ze vaak in de buurt van toiletten. In de zomer verdrievoudigt het gewicht. Dit reservevoedsel hebben ze nodig om de winter door te komen.

De voortplanting

De eieren worden in strengen gelegd. Na het leggen worden ze door het meeliftende mannetje bevrucht. Het is een uitwendige bevruchting. Paddennisjes zijn zwart. De verandering (metamorfose) van larve naar pad vindt plaats in het water. Het paddennisje heeft geen longen. Doordat ze een staart hebben is de oppervlakte van de huid groter en kunnen ze via de huidademhaling meer zuurstof uit het water halen. Na verloop van tijd verschijnen de achterpootjes, daarna de voorpoten. Ze krijgen longen. Nu is het tijd dat ze het water verlaten. De huidademhaling is niet meer voldoende om in het water te blijven leven. De staart wordt naar binnen getrokken. De

belangrijke stoffen die in de staart zitten blijven behouden. Verlaten de kleintjes het water dan kunnen ze goed klimmen. De mannetjes zijn na 2 jaar, de vrouwtjes na 3 jaar volwassen. Maar 10% haalt deze leeftijd. 90% verdwijnt in de maag van andere dieren.

Een pad kan oud worden

Amfibieën zijn koudbloedige dieren. Hun lichaamswarmte ontvangen ze uit hun omgeving. Je ziet ze daarom vaak zonnen. Hoe meer voedsel je lichaam moet verteren, hoe harder het slijt. De mens gebruikt 75% van zijn voedsel om warm te blijven. Een pad 10%. De meeste energie is voor de opbouw. Hun stofwisseling is laag. Daarnaast is het groeiseizoen kort en houden ze een lange winterslaap. Dit zorgt voor minder slijtage. Ze worden relatief behoorlijk oud. Gemiddeld 9 jaar. Een groot aantal sneuvelt voortijdig doordat ze verongelukken of opgegeten worden. Ringslangen, vossen en maden van een vliegensoort zijn vijanden. In een beschermde omgeving worden ze ouder. Van het oudst bekende dier weet men dat het 53 jaar is geworden.

Amfibieën

Padden, kikkers en salamanders zijn amfibieën en horen tot de gewervelde dieren. Er zijn ongeveer 5000 soorten. De meeste zijn kikkers. Het woord amfibie zegt het al: Leven op het land zowel als in het water. Sommige leven bijna constant in het water. Vele gebruiken het water alleen voor de voortplanting. Een bromelia in een tropisch oerwoud met in het hart een plasje water is voor bepaalde soorten voldoende om hun eitjes in af te zetten.

De Bruine kikker

In de zelfde tijd als de pad ontwaakt de bruine kikker. De bruine kikker heeft een bochel. Hier zit de aanhechting van het bekken van de achterpoten. Ze kunnen goed springen. Deze kikker kan van geslacht veranderen. Is er veel eten dan kunnen mannetjes veranderen in vrouwtjes. In magere tijden gebeurt het omgekeerde. Vrouwtjes hebben een donkere buik. Daar zitten de eitjes. Is het vrouwtje van de avances van het andere geslacht niet gediend, dan gaat ze plat op haar buik liggen en wacht net zo lang totdat hij haar verlaat.

De voortplanting

De eitjes worden in klompjes gelegd. Zodra ze het lichaam verlaten sproeit het mannetje zijn sperma er over uit. Ze nemen snel water op en zwellen op. Eet een vogel de eitjes op voordat ze opzwellen, dan gebeurt dit in de krop van de vogel. Hier is niet voldoende ruimte voor. Alles wordt uitgespuugd. Zo'n witte bal noemt men sterrensnoot. De volwassen mannetjes van de bruine kikker overwinteren in het water. Worden ze wakker, dan zitten ze op de eerste rij om hun geliefde te begroeten. Vrouwtjes en jonge mannetjes overwinteren op het land. In mijn vijver dreven na een vorstperiode eens honderd dode kikkers. IK dacht dit is het einde van de populatie. Wat schetste mijn verbazing. De trek kwam op gang en uit de omgeving kwamen nog eens honderd exemplaren aangesprongen. Dat jaar nog nooit zoveel klompen dril gehad.

De groene kikker

Nog een kikker die in ons land voorkomt is de groene. Deze legt de eitjes in mei. De eitjes van de bruine kikker en de gewone pad blijven aan de oppervlakte van het water. Zo vangen ze de directe zonnewarmte. Die van de groene kikker zinken naar de bodem. Het water is in mei al wat warmer. De bruine kikker maakt een knorrend geluid. De kwaakblaas zit in de bek. De groene kun je een kilometer ver horen. Deze heeft uitwendige kwaakblazen aan de zijkant van de kop. Maak je een tochtje over het eiland dan hoor je het gekwaak op veel plaatsen in de sloot.

Schijftongkikkers

De knoflookpad is een dier dat tussen kikkers en padden inzit. De tong zit aan de onderkaak vast. De tong kan hij niet uitklappen. Het zijn schijftongkikkers. Ze maken het geluid alsof een schoenmaker op het aanbeeld slaat. Tot deze groep behoort ook de gele en rode vuurbuikpad. Deze zijn in ons land zeer zeldzaam of uitgestorven.

De Vroedmeesterpad

De pad waar ik het meeste zwak voor heb is de vroedmeesterpad. Ze paren op het land. Het mannetje neemt de broedzorg op zich. Hij windt de eistreng om zijn achterpoten en hupt daarmee rond. Na een maand zoekt hij het water op. In het water aangekomen verlaten de larven de eitjes. Een vroedmeesterpad maakt een speciaal geluid. Ga je met je vinger langs de binnenkant van je wang met een flinke plof naar buiten, dan boots je het geluid van de vroedmeesterpad na. Zes jaar heb ik er één in de tuin gehad. Ieder jaar was het spannend. Wij vroegen ons steeds af: Heeft hij de winter overleefd? Van de ene kant van het huis naar de andere kant had hij een vaste route. Onderweg kon je door het geluid dat hij maakte precies zijn weg volgen. De eerst klok was het teken van hij heeft het overleefd. In zuidelijke landen kun je ze op veel plaatsen horen. Ze 's avonds opsporen valt nog niet mee. Het geluid komt meestal van veel kanten op je af. Gelukkig kon mijn dochter ze goed lokaliseren. Zo hebben wij mannetjes met een snoer om hun achterpoten ontdekt. Ook was zij goed in het vinden van de paddenvisjes onder stenen in de rivierbedding.

De Rugstreepad

De rugstreepad komt veel bij poelen en sloten in de duinen voor. Ze hebben groen gele ogen. Een gele streep op de rug. In de paartijd is hun geluid tot 3 km ver te horen. Ze hebben jaren bij de ingang van de Kwade Hoek gezeten. Als ik in het voorjaar met de heer Jan Vlietland op excursie mee ging dan stopte hij beneden aan het duin bij de grote waterpoel. Hierin krioelde het van de paddenvisjes. Iedere keer vroegen wij ons af: “Hoe kan dit?” In de winter wordt de Kwade Hoek overspoeld met zeewater en deze poel staat dan vol zout water. Is door regenval het zout uitgespoeld?

De oplossing

En tijdje geleden organiseerde de voorzitter van Groei en Bloei, de heer Cees van de Graaf een avond waarop bioloog, ecooloog Lex Kreffer uitgenodigd was een lezing te geven over de paddentrek. Hoewel amfibieën jaren lang mijn belangstelling hebben, heb ik op deze avond een heleboel nieuwe kennis opgedaan. In mijn verhalen vind je enkele van deze ‘weetjes’ terug. Hij vertelde dat de larven van de rugstreepad als enige in brak water kunnen leven. Mijn raadsel is opgelost. Een vervanger van de rugstreepad in zuidelijke gebieden is de groene pad.

De Boomkikker

Een amfibie dat, doordat het warmer wordt in ons land, steeds meer voorkomt is de boomkikker. Bekend van de camping. Ze zijn dikwijls te vinden in de doucheruimte. Deze kikker is een pionier. Het zijn liefhebbers van zonnewarmte. Op een warme middag hoor je ze. Ze opsporen is moeilijk. In braamstruwelen kunnen ze zich gemakkelijk verstoppen.

Salamanders

De meest voorkomende is de Kleine watersalamander. Je ziet ze vaak in een dreighouding. In het voorjaar wordt de huid in het water dunner. Ze krijgen een kleine kam op de rug en de paringskleur. Mannetjes zetten sperma af op de bodem van het water waarin ze zich voortplanten. Vrouwtjes zwemmen daarover heen en nemen het spermaklompje met hun cloaca op. Zo worden de eitjes in het lichaam bevrucht. De eitjes worden één voor één afgezet. Met de sterke achterpoten vouwen ze een blaadje samen en leggen daar een eitje tussen. Door een bepaalde stof blijft het blad aan elkaar gelijmd. Heb je een vijver met helder water dan kun je het ritueel heel goed zien. De larven hebben uitwendige kieuwen zo kunnen ze meer zuurstof uit het water opnemen. De larven lijken al wat op de ouders. Verder zijn er nog de Kamsalamander en de Alpenwatersalamander. De laatste komt vooral in Zuid-Limburg en het oosten van ons land voor. Jaren heb ik een populatie alpenwatersalamanders in de vijver gehad. Dit heb ik wel geweten. Salamanders en kikkers gaan in een kleine vijver niet samen. Komt in het voorjaar het kikkerdril uit dan verzamelen de larven zich op de bol dril. Hiervan beginnen ze te eten.

Salamanders zien dit en zwemmen naar de gedekte tafel en smullen maar. Zo had ik na enkele jaren in plaats van honderd kikkers er niet één meer.

Is de temperatuur boven 7 graden en begint het te motregen of regenen, dan gaan de gewone pad en de bruine kikker op weg naar het water waar ze voort willen planten. Soms moeten ze een straat of weg oversteken. Is het zover let dan 's avonds en 's nachts op of je er één op het wegdek ziet zitten. Bij een pad is die kans heel groot. Padden hebben geen etalagebenen, maar een ingewikkeld gebouwd hart en heel weinig bloed in hun lichaam om de zuurstof te vervoeren. De zuurstof in hun lichaam is snel verbruikt. Na een paar hupjes moeten ze steeds even rusten om op adem te komen. De oversteek kan zo vrij lang duren. Op oversteekplekken kan men helpen en is hulp gewenst!